

Hallituksen esitys eduskunnalle Säteilyturvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Säteilyturvakeskuksesta annettua lakia siten, että Säteilyturvakeskuksen johtokunta lakkautetaan. Säteilyturvakeskusta johtaisi pääjoh-

taja

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Säteilyturvakeskuksesta annetun lain (1069/1983) 2 §:n mukaan Säteilyturvakeskuksella on johtokunta, jonka kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään asetuksella.

Säteilyturvakeskuksesta annetun asetuksen (618/1997) 2 §:n mukaan Säteilyturvakeskuksen johtokunnan tehtävänä on päättää keskuksen talousarvioehdotuksesta sekä käsitellä keskuksen toiminnalle asetettavat tulostavoitteet, arvioida keskuksen toimintaan vaikuttavia strategisia tekijöitä yhtä vuotta pitemmällä aikavälillä, vahvistaa keskuksen tutkimustoiminnan ja palvelutoiminnan toimintaperiaatteet, käsitellä keskuksen toimintaedellytyksiä koskevat periaatteellisesti tärkeät ja laajakantoiset asiat, edistää yhteistyötä keskuksen ja niiden viranomaisten ja asiantuntijalaitosten välillä, joiden toiminta liittyy keskuksen toimialaan, käsitellä keskuksen toimintakertomus ja tilinpäätös sekä käsitellä ne muut asiat, jotka johtokunta päättää pääjohtajan esityksestä ottaa käsiteltäväkseen.

Säteilyturvakeskuksesta annetun asetuksen 3 §:n mukaan Säteilyturvakeskuksen johtokuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä, jotka samoin kuin heidän henkilökohtaiset varajäsenensä valtioneuvosto määrää neljäksi vuodeksi ker-

rallaan. Lisäksi johtokuntaan kuuluvat Säteilyturvakeskuksen pääjohtaja ja yksi henkilöstön keskuudestaan enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan valitsema edustaja.

Käytännössä Säteilyturvakeskuksen virkamiesten lisäksi johtokunnassa on kaksi sosiaali- ja terveysministeriön edustajaa sekä kauppa- ja teollisuusministeriön, sisäasiainministeriön ja ympäristöministeriön edustajat.

1.2. Nykytilan arviointi

Keskusvirastojen johto-organisaatiot uudistettiin 1980- ja 1990-luvun vaihteessa, jolloin keskusvirastojen kollegiot muutettiin johtokunniksi. Uudistus perustui valtioneuvoston 9 päivänä maaliskuuta 1989 tekemään päätökseen toimenpiteistä hallinnon palvelukyvyn parantamiseksi ja ohjauksen uudistamiseksi vuonna 1989. Valtioneuvoston päätös pohjautui pitkälti johto-organisaatiotoimikunnan ehdotuksiin (komiteanmietintö 1989:8).

Johto-organisaatiotoimikunnan mukaan johtokuntien tuli olla luonteeltaan suppeita asiantuntijaelimiä siten koottuna, että johtokunnat olisivat virastoille merkittävä lisäresurssi ajatellen toiminnan sisällön asiantuntemusta, yleisjohtamista ja sidosryhmäkontaktien hoitoa. Katsottiin, että nykyaikaiseen johtamiseen ei kuulu se, että johtokuntien jäsenet mieltävät roolinsa edustamansa tahon

edunvalvojaksi. Jäsenen tuli ajaa viraston etua.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan siirryttyä tulosbudjettiin ja tulosohjaukseen johtokunnan ja sen jäsenten rooli on aiheuttanut ongelmia useassa suhteessa.

Ensinnäkin, jos katsotaan, että johtokunnan jäsenet eivät ole edustamansa tahon edunvalvojia, vaan ajavat yksinomaan viraston tai laitoksen etua, se aiheuttaa jääviysongelmia ministeriössä. Yleensä johtokuntiin on määrätty virkamiehiä, jotka ovat mukana viraston tai laitoksen ohjaamisessa ja jotka näin ollen ovat asiantuntijoita virastoa koskevissa asioissa. On kuitenkin syntynyt oletta, että he johtokunnan jäseninä olisivat esteellisiä käsittelemään asianomaisen viraston tai laitoksen asioita ministeriössä. Tämä aiheuttaa toiminnallisia hankaluuksia hallinnonalan tulosohjauksessa.

Toiseksi johtokuntien asema ministeriön siirryttyä tulosohjaukseen on muuttunut epämääräiseksi. Ministeriö tekee tulosopimuksen viraston tai laitoksen virkamiesjohdon kanssa, jolloin viraston tai laitoksen päälliköllä on tulosvastuu. Toisaalta johtokunta on viraston tai laitoksen ylin päättävä elin. Yleensä sen tehtävänä on ohjata ja valvoa viraston tai laitoksen toimintaa sekä siinä tarkoituksessa asettaa yleiset tavoitteet viraston tai laitoksen toiminnalle sekä päättää sen toimintalinjoista, laitoksen toiminta- ja taloussuunnitelmasta sekä talousarvioesityksestä. Näin ollen virkamiesjohdolla on vastuu viraston tai laitoksen toiminnasta, mutta valta viraston tai laitoksen toimintapolitiikasta on johtokunnalla.

Säteilyturvakeskuksen johtokuntaa ei voi myöskään käyttää ministeriön tulosohjauksen välineenä, koska se on asetettu myös sidosryhmäkontaktien hoitoa varten ja jäsenistössä voi olla sidosryhmien edustajia. Tulosohjausprosessissa voi olla tarkoituksenmukaista kuulla sidosryhmiä, mutta näillä ei kuitenkaan tule olla päätösvaltaa tulosohjauksessa.

Johtokunnat on lakkautettu Kansanterveyslaitoksesta, Lääkelaitoksesta sekä Sosiaali- ja terveysalan kehittämiskeskuksesta vuonna 2000.

2. Ehdotetut muutokset

Säteilyturvakeskuksen johtokunta ehdotetaan lakkautettavaksi. Säteilyturvakeskusta johtaisi pääjohtaja. Tällöin laitoksen päällikön tulosvastuu selkiytyisi ja korostuisi. Sosiaali- ja terveysministeriö hoitaisi laitoksen tulosohjauksen nykyiseen tapaan tulosopimusneuvotteluin.

Pääjohtajan nimittäisi valtioneuvosto. Nimityksistä säilyisi näin ennallaan.

Sidosryhmäkontaktien hoitamista varten Säteilyturvakeskusta koskevassa asetuksessa säädettäisiin mahdollisuus asettaa neuvottelukuntatyypinen toimielin, jossa voisi tarvittaessa olla nykyistä useamman sidosryhmän edustus.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia eikä henkilöstövaikutuksia. Säteilyturvakeskuksen johtokunnan nykyiset tehtävät siirtyisivät laitoksen päällikölle.

4. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Säteilyturvakeskuksen kanssa.

Esityksestä on saatu lausunnot valtiovarainministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä ja ympäristöministeriöltä.

Esityksestä on käyty yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (651/1988) ja siihen liittyvien sopimusten mukaiset neuvottelut valtion henkilöstöä edustavien keskusjärjestöjen kanssa.

5. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Säteilyturvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Säteilyturvakeskuksesta 22 joulukuuta 1983 annetun lain (1069/1983) 2 § seuraavasti:

2 §
Säteilyturvakeskusta johtaa pääjohtaja. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
Pääjohtajan nimittää valtioneuvosto. ta 20 .

Helsingissä 2 päivänä marraskuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Paula Risikko*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

Laki

Säteilyturvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Säteilyturvakeskuksesta 22 joulukuuta 1983 annetun lain (1069/1983) 2 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §
Säteilyturvakeskuksella on johtokunta, jonka kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään asetuksella.

Ehdotus

2 §
Säteilyturvakeskusta johtaa pääjohtaja.
Pääjohtajan nimittää valtioneuvosto.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .